

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Reintje De Vos

Hendrik <Van Alkmaar>

Haarlem, 1826

De eerste dagyaarding door Bruin, den beer.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62132)

blijven moest, en nu ging BRUIN, stout en trotsch van overmoed, op reis naar den berg.

De eerste dagvaarding door BRUIN, de beer.

BRUIN trok door eene uitgestrekte woestenij, en kwam over de twee bergen, waar REINAART gewoonlijk jaagde. Hij had het grootste gedeelte van den dag hiermede doorgebracht, en kwam eindelijk voor *Malepartus*. REINAART bezat vele schoone huizen, maar het kasteel van *Malepartus* was het beste van zijne burgten.

Aldaar hield hij zich op, wanneer hij bevreesd of in nood was.

BRUIN voor het slot gekomen, vond de poort gesloten, en ging voor den ingang staan. Hij bedacht wat hij doen zou, en riep met luider stem: „Oom REINAART! zijt gij te huis. Ik ben BRUIN, des konings bode. Hij heeft een zwaren eed gedaan, dat komt gij niet ten Hove, en is het, dat ik u niet mede breng, om u aan den regtdwang te onderwerpen, gij gevaar zult loopen van uw leven te verliezen. Komt gij niet, dan houd alle genade op, en gij wordt bedreigd met galg en rad. Ga derhalve met mij; ik rade u dit om best wille.

REINTJE had al deze woorden gehoord; hij lag bij de deur en loerde. Hij dacht bij zich-
zel-

Un dagte: wann mi dit äventürde,
 Dat ik dem bären betälde desse wörd,
 De he so homodigen sprikt al fôrd!
 Hyrût wil ik denken dat bäfte!
 Dârmid ging he deper in fine fäfte;
 Went Malepertus was der winkel fol,
 Hyr ein gat, un jünderd ein hol,
 Hadde mannige krümme änge un lang,
 Un hadde ôk mannigen seldfen útgang,
 De he tôdède un faste tôslot,
 Alse he fornam, dat he des hädde nôd;
 Wan he dâr jennigen rôv in brogte,
 Edder wan he wuste, dat men òm fogte
 Umme fine falsche misfedäd,
 So fund he dâr den nouwesten råd.
 Mannig dêr in simpelheid ôk dâr inlêp,
 Dat he darin forräd'liken grêp.

Do Reinke fus des bären wôrde
 Wol fornam, unde ôk hörde,
 He lovede nigt grundlik den wörden stolt,
 Òm was lede for ên agterhöld.
 Do he dat enkede hadde fornomen,
 Dat Brûn allene was gekomen,
 Deste min he do forshrak.
 He ging út to em un sprak:
 Brûn! leve òm, wilkomen möte ji wäfen!
 Ik hävve regt nu de *vesper* geläfen,
 Darumme konde ik nigt êr komen.
 Ik hope, it s'hal mi syn to fromen,
 Dat ji to mi gekomen syt.
 Syt wilkomen, òm Brûn, to aller tyd!
 Dême en wete ik des jo nenën dank,

De

zelve. „Hoe zal ik het aanleggen, om deze stoute woorden aan den beer betaald te zetten. Ik moet hierop nadenken.” Nu ging hij terug en zijnen burg dieper in.

Malepartus had vele sluipwegen, gaten en holen, lang, krom en naauw; verscheidene der ingangen konde hij openen of sluiten, naar de nood zulks vorderde, en hij den roof binnen bragt, of wanneer men hem zocht wegens zijne misdrijven. Nu vond hij hier de beste schuilplaats; menig dier liep er in door onnoozelheid, en dit werd dan spoedig gegrepen.

Toen REINAART alzo de dagvaarding van BRUIN had gehoord, betrouwde hij zich niet, dat het enkel woorden waren; en vreesde, dat er iets achter zou schuilen. Doch toen hij zag, dat de Beer alleen stond, was hij minder verschrikt. Hij ging naar hem toe, en sprak: „Oom BRUIN zijt welkom! Ik las den *vesper* en konde niet eerder bij u komen. Ik hoop, dat uwe komst mij voordeelig zal zijn. Nogmaals, welkom, Oom BRUIN! gelijk ten allen tijde. Ik wijt het hem geen dank, die u deze zware marsch deed ondernemen; wat zweet gij? alle uwe haren zijn nat; en konde de Koning nu geen anderen bode zenden, dan u, den edelsten en voornaamsten man van het Hof, den eersten in gunst.

Het

De dat fhaffede, dat ji dessen gang
 Snolden overgân, de där is fêr fwâr.
 Ji fweten, dat ju nat is dat hâr.
 Hadde unse here de koning nu
 Nenen anderen boden to fenden, dan ju?
 Wente ji fint de eddelste un grôtsfe fan love,
 De nu is in des koninges hove.
 It werd mi fyn sunderlik to fromen,
 Dat ji fint hêr to mi gekomen;
 Juwe frode råd werd mi helpen fere
 By dem koninge, de de is unse here.
 Al hädde ji dessen wäg nigt angenommen,
 Ik were dog morgen to hove komen.
 Dog dunket mi fere in mineme wân,
 Ik fhal nu nigt wol konen gân:
 Ik hävve mi geten also fad.
 It was nye spife, de ik at,
 Dat ganfse lyv dait mi wee därfan.
 Do sprak Brûn: Reinke òm, wat ete ji dan?
 Do sprak Reinke: Leve òm, wat hülpe ju dat,
 Dat ik ju fäde, wat ik at?
 It was ringe spife, där ik nu by leve;
En arm man en is jo nên greye.
 Wän wi it nigt konen bäteren mid unfen wiven,
 So mote wi äten ferfhe honnigshiven.
 Sodane kost at ik dorg de nôd,
 Darfan is mi de bûk fo grôt.
 Ik mot se äten ane minen dank,
 Darfan bin ik wol halv krank.
 Wan ik dat jümmer bäteren kan,
 Wolde ik umme honnig node upftân.
 Da sprak Brûn also fôrd:

Wan-

Het is voor mij een groot geluk, dat gij herwaards gekomen zijt. Uw wijze raad zal mij van dienst zijn bij den Koning, onzen Heer; en waart gij niet gekomen, ik zoude morgen toch naar het Hof zijn gereisd. Thans kan ik niet ten eerste met u gaan. Ik heb te veel gegeten. Het was eene ongewone spijsze, en hier door heb ik pijn in mijn lijf."

BRUIN zeide: „REIN neef! wat hebt gij dan gegeten?" REINTJE: „Lieve oom, wat ligt er aan gelegen, wat ik at; het is eene schrale kost, waarvan ik nu moet leven. Een arm man is geen graaf. Als wij het met ons gezin niet beter kunnen krijgen, dan moeten wij ons met verschen honig behelpen. Ik eet die kost alleen uit nood, en daarvan is thans mijn buik zoo gezwollen; als ik iets beter kon bekomen, dan zou ik om den honig noode opstaan."

BRUIN zeide: „Wel! wel! wat heb ik gehoord,
D
hoord,

Wanne, wanne! wat hävve ik nu gehörd!
 Holde ji honnig so fere unwêrd,
 Dat dog mannig mid flite begêrt?
 Honnig is ene so söte spise,
 De ik för alle gerichte prise.
 Reinke, helpet mi, därby juwen fromen.
 Reinke sprak: Brûn òm, ji hòlden juwen spot.
 Brûn sprak: nèn! so helpe mi God!
 Sholde ik spotten? dat do ik node!
 Do sprak wedder Reinke de rode:
 Is dat juwe êrnst? dat latet mi weten,
 Möge ji dat honnig so gèrne äten?
 En bûr wonet hyr, de het Rustefile,
 Dat is men ene halve mile;
 By òm is so fele honniges, forstât mi regt,
 Ji fegen's ny mër mid al juwem slägt.
 Brunen dëm stak fër dat sinër,
 Na honnige stund al syn begër.
 He sprak: Latet mi komen darby,
 Ik denke des wedder, lövet des mi.
 Wan ik mi honniges sad mogte äten,
 So mošte men mi des fele tòmäten!
 Reinke sprak: Ga wi hen up de fârd,
 Honniges shal nigt wërden gespârd,
 Al kan ik regt nu nigt wol gân:
 Regt truwe mot jümmer shinen foran.
 De ik mid gunst to jv drage;
 Wente ik wêt nèn mang al minen mage,
 Dën ik alfus wolde menen,
 Wente ji mi fër wol wedder könen denen
 Jegen mine fyende, un jegen öre klage
 In des koninges hoy tom heren-dage.

hoord! schat gij den honig zoo gering, dien een ander met zoo veel lust begeert? Honig is zulk een lekkere kost, dat ik ze boven alle gegregten zet. REIN, help er mij aan; ik zal u weder dienst doen." REINTJE hernam. „Oom, gij spot met mij." — „Neen!" zeide BRUIN: „Ik zweer het u, — zoude ik spotten? dit doe ik zelden." De Vos. „Is het ernst, dat gij gaarne honig lust? weet dan, dat hier in de nabijheid een boer woont, RUSTEVEEL geheeten; en dat bij dezen zoo veel honig is, als gij met uw geslacht ooit bij elkander hebt gezien."

Bij BRUIN jeukte reeds de maag; en hij vlamde van lust naar honig. Hij zeide: „breng mij daarbij, ik zal het gedachtig zijn; geloof mij, als ik mij aan honig mag verzadigen, dan moet men mij wel veel voorzetten." REINTJE hernam: „Laat ons gaan, het zal aan honig niet ontbreken; en al kan ik thans niet goed over den weg komen, ik wil mijne getrouwheid doen blijken. Ik moet u bewijzen, hoe veel ik van u houde; niemand is er onder mijne bloedverwanten, met wien ik het zoo wel meen; en gij kunt mij ook van dienst zijn tegen mijne vijanden, en tegen hunne klagten, aan het Hof en op den regtdag.

Ik zal u nog heden geheel uwe bekomst geveer van honig, en wel van de beste, zoo veel gij
 D 2 kunt

Ik make ju nog t'avend honniges sad,
 Darto fan deme bästen, märket dat,
 So fele alse ji des jümmer mögen drägen.
 (Men Reinke mende fan groten slägen.)

Reinke löp fêr un swinde.
 Brûn folgede om na alse ein-blinde.
 Reinke dagte: wil't mi gelingen,
 Ik wil di todägen upt honnigmarked bringen!
 Se kwemen tohand by Rustefyls tûn,
 Do froude sik fêr de bare Brûn.
 Men des he fik froude, där wârd nigt fan:
 So gait it nog mannigem nnfrodén man.

Do de avond was gekomen,
 Un Reinke dat hadde fornomen,
 Dat Rustefyl, de fôrgefâgde bûr,
 To bedde was in finem fhûr.
 Rustefyl was fan grotéme love
 En timmerman, un hadde in finem hove
 Liggende ene eike, de he wolde kloven,
 Un hadde där ingeslagen boven
 Twe grote kile, de weren fêr glad.
 Reinke de fos märkede dat.
 Dat fülve holt was an ener fyde
 Upgekloved ener ellen wyde.

He sprak: höret mi, Brûn, om,
 Regt hyr in dessem fülven bôm
 Is honniges mâr, wan ji lövet:
 Stäket darin wol depe juwe höved.
 Nemet nigt to fele, dat is myn råd,
 Ju mogte där anders av komen kwâd
 In juweme live, fyt des berigt.

Brûn

kunt bergen." — (Hij bedoelde *alle* foorten van flagen.)

REINTJE liep snel voort, en BRUIN volgde hem als een blinde. De vos dacht reeds bij zichzelven: „gelukt het mij wel, dan zal ik u ter dege op de honigmarkt brengen.”

Zoo kwamen zij op de werf van RUSTEVEEL. BRUIN verheugde zich reeds ten hoogste; maar van hetgene, waarover hij zich zoo verblijde, gebeurde niets. — Zoo gaat het nog met menig onwijs mensch.

De avond was gevallen, en REINTJE wist, dat RUSTEVEEL, de vermelde boer, te bed was gegaan. Deze was een timmerman, en hij had veel aan de hand; op zijne werf lag een eiken stam, dien hij klieven of splijten wilde; hij had er wiggen in geslagen.

REINTJE wist zulks, en zag dat de stam aan de eene zijde, wel eene el wijd gespleten was; hij zeide: „BRUIN-oom! in dezen boom zit meer honig, dan gij gelooft; steek uw hoofd er diep in; doch eet niet te veel! dit rade ik u, om dat gij ook ongesteld zoudt kunnen worden.”

BRUIN sprak: „REINTJE, zijt daarvoor niet bevreesd! Meent gij, dat ik niet wijs ben? de matigheid dient in alle zaken.”

Brûn sprak: Reinke, forget nigt!

Mene ji, dat ik fy unfröd?

Mate is to allen dingen gôd.

Alfus lét sik de bare bedoren,

Un stak dat höved in over de oren,

Unde ôk de fordersten föte mede.

Reinke do grote arbeid dede:

He brak út de kile mid der haft,

Dâr lag de bare gefangen fast

Mid höved un föten in der eken,

Om halp wedder fhelden edder smecken.

He plag to wäfen köne un stark,

Men hyr hadde he fyn fulle wark.

Sus bragte de neve finen ôm

Mid lösheid gefangen in den bôm.

He begunde to hulen un to brâfhen,

Mit den ägtersten föten to krâfhen,

Un makede also groten lûd,

Dat Rustefyl mid der haft kwam út.

He dagte, wat dâr wäfen mogte?

Ja, ein fsharp byl he mid fik brogte

Up äventûr, efte des were nôd.

Brûn lag dâr in angeste grôt;

De klove, dâr he in lag, öme knêp;

He brak sik un tög, dat he pèp.

Men dat was pyn umme nigt gedân,

He formode sik nümmer fan dâr to gân.

Dat menede ôk Reinke, un sag Rustefyle

Fan fêrne komen mid deme bile.

He rêp to Brunen: wo stait it nu?

Ätet nigt to fele, dat rade ik ju,

Des honniges! Sägget mi, is it ôk gûd?

Ik

De beer liet zich alzoo bedriegen; hij stak het hoofd tot over de ooren, en ook de beide voorpooten in de spleet, en toen wist REINTJE er de wiggen te doen uitspringen. De deelen van den stam sprongen tot elkander, en zoo geraakte BRUIN met het hoofd en de pooten in den eik beklemd.

Nu hielp noch schelden noch smeeken. Hij plagt stout en sterk te zijn, maar hier schoten hem de krachten te kort.

Zoo bragt de neef den oom in lijden. Deze begon te huilen en te brullen en met de achterste voeten te schoppen. Dit gerucht deed RUSTEVEEL opstaan, die buiten komende, niet wist wat het zijn zoude; voorzigtigheidshalve, nam hij een scherpen bijl mede.

BRUIN lag daar in den grootsten nood; de spleet werd al nauwer en nauwer; hij zat er erg in bekneld. Hij trachte zich los te rukken; maar elke poging verwekte nuttelooze pijn; hij moest wanhopen om los te komen.

Toen REINTJE den timmerman zag aankomen, met den bijl, ging hij bij BRUIN en vroeg: „Hoe gaat het? Is de honig goed? eet toch niet te veel; dit raad ik u. RUSTEVEEL komt daar aan; hij zal u zeker bedenken, en u eenen dronk bij het eten toedienen.” En hierna keerde REINTJE terug naar zijn slot *Malapertus*.

Ik sê, dat Rustefile kumt herût:
 Fêligte wil he ju bedenken,
 Un wil ju wat up de mâtyd fhenken!
 Dârmede ging Reinke wedder na hûs,
 Na fineme slote to Malepertus.
 Do kwam Rustefile altohand,
 Den baren he fus gefangen fand.
 He lêp hastigen mid eneme lope,
 Dâr he de buren wuste tohope,
 Dâr se hêlden gastery.
 He sprak: komet hastigen by mi,
 In mineme hove is en bare
 Gefangen, dat fâgge ik forware!
 Se folgeden ôme alle, un lepen fêr;
 Islik nam mid sik sine wêr,
 Wat he êrst krêg út finem warke,
 De eine ene forke, de ander ene harke,
 De drüdde en spêt, de fêrde ene rake,
 De fyvde enen groten tunenstake.
 De kârkhêr unde de kôster bede
 De kwemen dâr ôk mid ôreme gerâde.
 De papen-meierfhe, de hêt fruw' Jütte,
 De was de, de de bâte grütte
 Konde bereiden un koken,
 De kwam gelopen mid ôrem wokken,
 Dar se des dages hadde by gefâten,
 Den armen Brune darmede to mâten.
 Do Brûn hôrde dat rûgte so grôt,
 Dâr he lag gefangen up finen dôd,
 He tóg mid pinen dat hêved út,
 Men dârbinnen blêv beklêven de hûd
 By beden oren umme dat hêved hêr.

Zoodra RUSTEVEEL zag, dat er een beer gevangen was, liep hij haastig naar de kroeg, waar hij wist, dat de boeren nog bijeen waren en onder hun gelag zaten. „Ga — zeide hij — spoedig met mij! op mijne werf is een beer gevangen!”

Zij volgden hem dadelijk; elk nam tot geweer mede, wat hem het eerst voor de hand kwam, de ééne een vork, de tweede eene hark, de derde eene spade, de anderen dorschvlegels en stokken.

De Priester en de Koster kwamen insgelijks met hetgene hun het gereedst was; en ook vrouw JUTTE, des Priesters huishoudster, beroemd om hare kookkunst; deze nam het spinrokken op, waarbij zij over dag gezeten had.

Toen BRUIN dit gerucht hoorde, en hij den dood moest verwachten, trok hij, met groote pijn het hoofd uit de spleet; maar de huid tot boven de ooren bleef er in. Men gisfe hoe hij er uit zag! het bloed kwam aan alle zijden uit; en

Ik mene, men sag nü léliker dér.
 Dat blód öm over de oren ran;
 Al brogte he het höved út, nogtan
 Bleven bede föte darin al fast.
 Dog rükkede he se út mid der haft,
 Al rasende, eft he were fan finnen,
 Men nogtan bleven de klouwen darbinnen,
 Darto dat fel fan beden föten.
 Dat honnig was nigt fan dem föten,
 Där öm Reinke, fyn öm, fan fäde.
 Eene kwade reife Brün do dede;
 Ja, it was öme ene forglike färd:
 Dat blód lèp faste over sinen bård;
 De föte deden öm wee fo fèr,
 He konde nigt gân, wer na edder fèr.
 Rustefyl kwam un begunde to slân,
 Se gingen öm altomalen an,
 Alle, de mid öm kwemen hër;
 Brunen to slân was al èr begër.
 De pape hadde enen lanken stav,
 Wo mannigen slag he öme mid gav.
 He konde nergen gân efte krupen,
 Se kwemen up ên in eneme hupen,
 En dèl mid speten, en dèl mid bilen;
 De fined brogte bede hamer un filen.
 Etlike hadden fhuffelen, etlike spaden;
 Se flogen öm ane alle gnaden.
 Alle geven se öm mannigen slag,
 Dat he sik bedéde där he lag.
 Alle flogen se, ja där en was nèn fo klene:
 Slobbe, mid deme krummen bene,
 Un Ludolv mid der bredden näse —

het werd nog erger met de pooten. Hij rukte ook deze haastelijk, al razende en alsof hij dol ware los; hij moest het vel en de klauwen in den boom laten.

Die honig, door REINTJE beloofd, was niet van de zoetste. BRUIN had een slechten dag; het bloed liep hem om den baard; en de voeten deden hem zoo zeer, dat hij gaan noch staan konde.

RUSTEVEEL kwam en begon den aanval. Elk die met hem was gekomen, volgde zijn voorbeeld; elk was even begeerig, om BRUIN te treffen. De Priester stond met een langen stok en gaf hem vele slagen.

BRUIN wist niet waar hij gaan of kruipen zoude. Vele andere personen schoten nog bij hoopen toe; sommige met schoppen, andere met bijlen. De smid kwam met den voorhamer. Zij floegen er allen op zonder genade, en BRUIN kreeg het zoo erg, dat hij in de grootste benaauwdheid geraakte.

Groot en klein onder de dorpelingen deed zijn best; SLOBBE KROMBEEN en LUDOLPH BREEDNEUS waren de wreedste; de laatste had een dorschvlegel in zijne lompe handen; hij en zijn zwager KOEKELRIJ bragten de felste slagen toe.

ABEL
KWAK

Allerwredest weren öme dese.
 He slög mid finer holten slingeren
 Gerold mid den krummen slingeren,
 Un syn swager Kukkelrei,
 Allermeist slogen desse twei.
 Abel Kwak, un darto fru' Jütte,
 Un Tälke Lorden Kwaks de slög mid der bütte. (3)
 Nigt desse allene, men alle de wive
 De stunden al na Brunen live.
 He mošte nemen al, wat man öm brogte,
 Kukkelrei makede dat mëste gerogte;
 Went he was de eddelste fan gebörd,
 Frouw Willigetrüd för der kav-pört'
 De was sine moder, dat wuste iderman,
 We aver syn fader was, där wust' men nigt fan.
 Dog säden de bür' under malkander,
 It were de stoppelmayer, de swarte Sander,
 Èn stolt man — där he was allèn!
 Brün mošte ök fan mannigen stèn
 Den worp entfangen up syn lyv.
 Se worpen na öm bede mans un wyv.
 Int läste Rustefyls broder hër sprang.
 De hadde enen knüppel dikke un lang,
 Un gav öm int höved enen slag,
 Dat he wer hörde edder sag.
 Fan deme slag entsprang he mid sinem lyv,
 Al rasende kwam he mang de wyv',
 Un fel mang se also fër,
 Dat dër five kwemen int rivèr,
 Dat darby was un ök fër dèp.
 Hastigen do de pape röp,
 Un was ihër halv forzaged:

KWAK en vrouw JUTTE deden niet minder hun best en vooral TALLEKE, LORDEN KWAKS dochter, deze sloeg met eenen bezemsteel. Behalve deze kwamen er nog vele andere wijven; zij wilden allen BRUIN te lijve, en deze moest aannemen, wat men hem bragt.

Het meeste gerucht werd gemaakt door KOEKELRIJ, want hij was de aanzienlijkste van geboorte. Vrouw WILLIGETRUI bij de vuilpoort, was zijne moeder; dit wist een ieder, maar niemand wist wie zijn vader was; de boeren noemden onder elkander den stoppelmaaijer (den baardscheerder) ZWARTE SANDER, — een stout man, wanneer hij alleen stond.

BRUIN werd ook nog met vele steenen begroet, en op het laatst sprong RUSTEVEEL's broeder toe, die aan den beer met een dikken knuppel zulk een slag op het hoofd gaf, dat dezen hooren en zien verging. — BRUIN sprong op door den slag en hij vloog al razende onder de wijven, zoo dat er vijf in de diepe rivier vielen.

De Priester zag dit met schrik, en riep: „Ziet daar drijft mijne maagd vrouw JUTTE, op hare rokken! helpt haar! helpt haar. Ik beloof twee tonnen bier, en aflaten en absolutien daarenboven.”

Nu liet het volk BRUIN voor dood liggen, en haastelijk liep elk om de wijven te helpen, die allen werden gered.

Ter-

Sêr, jinderd flüt Jütte, mine maged,
 Bede mid pelze un mid rokke —
 Sêr, hyr ligt ôk nog êr wokke.
 Helpet êr altomalen nu:
 Twe tunnen bêrs de geve ik ju,
 Dârto avlât un gnade grôt!
 Sü's leten se Brunen liggen for dôd.
 Un lepen hastigen hen mang de wive,
 Un hülpen en út deme water al five.
 Dewile se hyrmid weren forworn,
 Krôp Brûn int water fan groten torn,
 Un begunde fan grottem wê to brummen.
 He mênde nigt, dat he konde fwummen.
 Syn' andagt was, un begunde to denken,
 Dat he fik fülven wolde fordränken,
 Up dat öm nigt mêr flögen de bure.
 Do wedderfôr em nog dit äventure,
 He konde nog fwümmen, un swam todëgen.
 Ja, do dit de buren alle fegen,
 Mid grottem gerogte un mid grämen
 Spröken se: wanne, wi mögen uns wol fhämen;
 Se hadden darumme grote unduld,
 Un spröken: dit is desser wive fhuld;
 In untyd kwemen se hyr to mate.
 Sêr, he fwommet wäg sine strate!
 Se fegen den blok, un worden des enwâr,
 Dat dâr nog infat bede hûd un hâr
 Fan föten, fan oren, dar was en lêv;
 Se repen: kum wêdder örlose dêv!
 Hyr sint dine oren un handfhön to pande!
 Sus folgede öm to deme fhaden de fhande;
 Dog was he fro, dat he entging.

He

Terwijl men hier mede bezig was, sprong BRUIN van benaauwdheid in het water, en hij begon erg van pijn te brommen en te brullen. Hij bezon zich, dat hij niet zwemmen konde, en had het voornemen, om zich te verdrinken, ten einde niet meer door de boeren geslagen te worden. Het bleek echter door den nood, dat hij goed zwemmen konde, en zoo zwom hij met spoed weg.

De boeren dit ziende, beklagden zich hierover hoogelijk, en verweten het aan elkander. „Wij moeten er ons over schamen;” — zeiden zij, en gaven aan de wijven de schuld, als te ontijde daarbij gekomen. Zij zagen hem na. Zij bekeken verder den eiken stam en vonden daar in het vel van hoofd en pooten, met huid en haar. „Kom, hier eens weer, — riefen zij hem na — gij eerlooze dief! Wij houden uwe ooren en handschoenen ten pand.” En zoo volgde nog de smaad op de smart.

BRUIN verheugde zich, dat hij hun ontkomen konde; maar hij vervloekte den boom, waar hij zijne ooren en klauwen liet. Hij vloekte ook op REINAART, die hem verraden had. Dit was
het

He flokede deme bome, de òm fing,
 Dar he fan fòten un oren wes lèt;
 He flokede Reinken, de òm forrèd.
 Dit was dat gebäd, dat he do las,
 Dewile he in deme water was.
 De stròm lèp snelle unde fast,
 Dèn drèv he nedder mid der haft,
 Un kwam in ener korten wile
 Fylna by kant ene mile.
 He kròp to lande by dat fülvste rivèr;
 Niwerlde sag jemand bedröveder dèr.
 He mènde finen geist dâr up to geven,
 Un tröste do nigt länger to leven.
 He sprak: o Reinke, du falsche kreatûr!
 Ok dagte he up de kwaden bûr,
 Dat se òm süs hadden flagen tor stupen,
 Un dat Reinke òm hêt so dèp inkrupen.
 Do Reinke fos fèr wolbedagt
 Sinen òm alfus hadde gebragt
 Upt honnig-marked mid kwader listè,
 He lèp, dâr he welke hõner wäfte,
 Der nem he ên, un lèp òk fèr
 Al nedderwârd by deme fülven rivèr.
 He dede sine måtyd mit demfülven hõn,
 Un ging fòrd, dâr he hadde to dõn,
 Na deme rivèr, un drank òk to.
 He sprak jo faken: nu bin ik fro,
 Dat ik den baren hävve alfus
 Gebragt to des Rustefyls hûs!
 Ik wèt, dat desse Rustefile
 Håvt òk fele der fharpen bile.
 Brõn was ein der fyende myn,

Nu

het gebed, het welk hij deed, toen hij op het water was.

De stroom liep snel, en zoo werd hij in een korten tijd wel eene mijl wegs afgevoerd; hij kroop eerlang aan wal, en nooit zag men ter wereld een s'chepfel in een meer bedroevenden toestand. Hij meende aldaar te zullen sterven, en troostte zich, dat zijn einde nabij was. „O REINAART! wat zijt gij een valsch wezen!” riep hij en dacht aan de boeren, die hem zoo geslagen hadden en aan den boom, in welken te duiken REINTJE hem geraden had.

Toen REINAART zijnen oom alzoo met listen op de honigmarkt gebragt had, was hij naar eene plaats geloopt, waar hij wist, dat hoenders waren. Hij nam er een en liep vervolgens naar de rivier benedenwaarts. Hij deed aldaar den maaltijd met dit hoentje en nam er eenen dronk toe.

Hij sprak bij zich zelve. „Nu ben ik toch blijde, dat ik BRUIN zoo bij RUSTEVEEL bezorgd heb; ik wil wel wedden, dat deze wel s'cherpe bijlen zal bezitten. BRUIN was een mijner vijanden en nu heb ik hem dat ingewreven. Ik noemde hem wel oom, maar nu zit hij dood in den eik. Ik moet mij ook voor het toekomende verheugen. Hij zal nu niet meer over mij klagen.”

Nu hävve ik öm dat gedreven in.
 Ik hêld öm, dat is wâr, for minen öm,
 Men nu ligt he död in deme böm.
 Des bin ik frö in alle minen dagen,
 He werd jo nigt mêr over mi klagén.
 Dewile he sus ging, de losè wigt,
 Kwam he, dâr Brûn lag, fan ungeshigt.
 Do he öm sag liggen also,
 Ward he wedder unfro
 Darumme, dat Brûn nog levendig was,
 Un sprak: o Rustefyl, du slimme dwâs,
 Du arme slumpe, grove wigt!
 Magstu folke spise nigt
 Gûd fan smake unde ök wol fät,
 De mannig gûd man dog gêrne ät,
 Un was di so wol gekomen tor hand?
 Dog dunket mi, he hävt di gelaten ên pand!
 Sus sprak Reinke, do he sag,
 Dat Brûn sus drövig un blodig lag.
 He ward des fro utermaten fêr,
 Un sprak: Brûn, öm, wo kweme ji hyr hêr?
 Hävve ji by Rustefyle wes forgeten?
 Ik wilt öm gêrne laten weten,
 Dat ji hyr fyt, unforholen.
 Ik gisfe, ji hävven öm syn honnig gestolen;
 Edder is öm dat ök betaled?
 We hävt ju sus rôd formaled?
 Dit is ju ene lêdlike fake!
 Was dat honnig ök fan gudeme smake?
 Ik wêt des nog mêr tom fülven kope;
 Leve öm, fägget it mi, êr ik lope.
 In wat orden hävve ji ju geloved,

Dat

Terwijl de schalk zoo voortpraatte, kwam hij ter plaatse waar BRUIN in onmagt lag.

Toen hij dezen zag, werd hij treurig, en vooral toen hij bemerkte, dat de Beer nog leefde. Hij zeide: „o RUSTEVEEL! o domme gek! lusttet gij deze spijs niet, goed van smaak en vet, en welke u zoo wel was ter hand gekomen; aan menig goed man zou ze welkom zijn geweest: maar ... naar ik zie, heeft hij nog al iets in de loop gelaten.”

Toen hij zag, dat BRUIN zoo zwak en bloedend lag, verheugde hij zich op nieuw en zeide: „BRUIN-oom! hoe komt gij hier? Hebt gij ook iets bij RUSTEVEEL vergeten? ik wil het hem gaarn laten weten, dat gij hier zijt. Of hebt gij hem niet voldaan? Maar wie heeft u zoo rood geverfd? dit staat u niet wel. Heeft de honig u goed gesmaakt? ik weet er nog meer voor denzelfden prijs. Lieve oom! zeg het mij, voor ik weg ga. In welke orde hebt gij uwe gelofte gedaan, daar gij een roode bonnet op uw hoofd hebt, of zijt gij Abt geworden? Die u de kruin heeft geschoren, heeft u ook in de ooren geraakt. Ik zie, gij hebt den hoofdtop verloren,

511 E 2 ook

Dat ji drägen op juweme hoved
 En rōd bareit? efte sin ji abbed?
 He hävt ju feker na den oren gefnabbed,
 De ju de platten hävt gefhoren.
 Ji hävven feker juwen top forloren,
 Dārto dat fel fan juwen wangen;
 O'k hävve ji juwe handfhen laten hangen!
 Do Brûn al desse fpeien wōrde
 To fineme fhaden fan Reinken hōrde,
 Nigt konde he fan pinen fpräken,
 O'k konde he dat do nigt en wräken.
 Up dat he der wōrde nigt hōrde mēr,
 Krōp he wedder inde rivēr
 He drēv al mid deme ftrome nedder,
 Sus kwam he tor andern fiden wedder,
 Un lag dār krank un fēr unfro,
 Un fprak do to fik fülven also:
 Al floge men mi dōd — ik kan nigt gån,
 Dog mot ik de reife beftån
 Al hen na des koninges hov:
 Wo dog ik bin gefhēnded grov
 Fan Reinken, dem fēr kwaden ketyv!
 Wente ik nouwe behōlden hävve dat lyv.
 Dat fülve is òm dārto nog lēd,
 Desseme kwaden deve, de mi forrēd!
 He rukkede, he krōp mid groter plage,
 Un kwam to hove in dem fērden dage.
 Do de Koning dat fornān,
 Dat Brûn fus to hove kwam:
 Is dit nigt Brûn? fprak he do,
 Here God gnade, wo kumt he fo!
 Brûn fōrd to deme koninge fprak:

He-

ook het vel van uwe wangen; en hebt gij er ook uwe handschoenen laten liggen?

BRUIN hoorde wel alle deze smaadredenen van REINTJE; maar hij konde van pijn niet spreken, en zich even min wraak verschaffen. Om van die smaadredenen bevrijd te zijn, wierp hij zich in de rivier. Hij dreef met den stroom af en kwam aan den anderen oever te land. Hij lag aldaar nog eenigen tijd krank en droevig, en zeide. „ Al floeg men mij dood, ik kan niet gaan, maar ik moet de reis ondernemen. De Koning moet weten hoe ik door REINTJE, dien kwaden boef, geschonden ben, zoo dat ik nauwelijks mijn leven heb behouden, en hoe dit laatste nog leed is, aan den schalk, die mij verraden heeft.”

Hij rolde en wentelde zich voorwaarts, en kroop alzoo met groote pijn en moeite naar het Hof en kwam aldaar op den vierden dag.

De Koning zag hem aankomen en vroeg: „ Is dat BRUIN? Goede Hemel! hoe komt hij in zulk eenen toestand?”

BRUIN antwoordde: „ Heer Koning! ik klaag u dit ongeval aan. Ik ben gevaren, zoo als gij ziet. REINAART heeft mij schandelijk verraden.”

Here, ik klage ju dit ungemak,
 Ik bin gefaren, so ji hyr fêt,
 Wente Reinke mi fhändliken forrêd!
 De koning fprak mid snelleme rade:
 Dit horet mi to wräken ane gnade!
 Dorfte Reinke fhänden al folk enen heren,
 Alfe Brûn is? ja by minen eren,
 Darto fwäre ik by miner krone,
 Dat Reinken dit fhal wêrden to lone
 Al, dat Brûn to regte begêrt!
 So mote ik nümmer dragen fwêrd,
 Wo ik dit fus nigt en holde!
 Do gebôd he bede jung und ôlde,
 De in den råd des koninges hörden,
 Sik to bespräken mid korten wörden,
 Wo men mogte wräken desse overdåd.
 Do drôg overên de fülvefte råd,
 Efte dit de koning fus hävven wolde,
 Dat men öm anderwärv dagen fholde,
 Un dat Reinke kweme där,
 Un fines regtes neme wâr
 Fan aller tôsprake unde klage,
 Un dat Hinze desse bodeshop drage
 To Reinken, wente he was fröd.
 Desse råd dugte deme koninge gôd!

Alfe de koning mid finen genotên
 Dessen råd so hadde befloten,
 Dat Hinze de reise fholde wagen,
 Un to Reineken de bodeshop dragen;

He

De Koning sprak. „Dit moet zonder genade gestraft worden. Durft REINTJE een Heer van zulk een aanzien als BRUIN is, zoo schenden? Ja! bij mijne eer! — ik zweer het bij mijne kroon, REINAART zal zijn loon ontvangen, zoo als BRUIN het in regten zal eischen. Ik zou het zwaard der gerechtigheid niet mogen voeren, indien ik dit niet onthield!”

Vervolgens riep hij alle oude en jonge leden van den Raad bijeen. Hij beval hun, om het met weinige woorden uit te maken, op welke wijze deze euveldaad het beste zou kunnen gestraft worden.

Die Raad gaf aan den Koning in bedenking, dat men REINAART op nieuw dagvaarden moest, om voor regt te komen en zich te verdedigen tegen de beschuldigingen en klagten, en dat HINZE (de kater), uit hoofde van zijne slimheid, nu de bode zoude zijn.

Deze voordragt werd door den Koning goedgekeurd.

Tweede dagvaarding door HINZE, de kater.

Na dat de Koning in zijnen Raad het besluit genomen had, dat HINZE de reis zou ondernemen, om REINTJE te dagvaarden, zeide hij aan denzelfven: „Onthoud het wel, wat de Heeren